Selvitys kaivoslain mukaisen varausmekanismin toimivuudesta

Klaus Metsä-Simola | 11.5.2021

Selvityksen tausta ja toteutus

- Vireillä oleva kaivoslain muuttamista koskeva lainvalmisteluhanke
- Lainvalmisteluhanketta ohjaavat hallitusohjelman kirjaukset ja eduskunnan kannanotot Kaivoslaki Nyt -kansalaisaloitteeseen
- Ei kaivoslain kokonaisuudistusta
  - Kaivossääntelyn keskeisiä lähtökohtia ei muuteta
  - Valtausjärjestelmä
- Erillisselvitys kaivoslain mukaisen varausmekanismin toimivuudesta
  - TEM valitsi selvityksen laatijaksi Hannes Snellman Asianajotoimisto Oy:n
  - Työryhmä Klaus Metsä-Simola, Rabbe Sittnikow, Heikki Majamaa, Milla Männistö
  - Kirjallisuusselvitys + keskustelut sidosryhmien kanssa

Varausmekanismin sisältö voimassa olevassa kaivoslaissa

- Kaivoslain 32 §:n mukaan malminetsintälupahakemuksen valmistelua varten hakija voi varata itselleen alueen tekemällä asiasta ilmoituksen kaivosviranomaiselle (varausilmoitus)
  - Tuottaa etuoikeuden muihin nähden valmistella malminetsintälupahakemusta
  - Ei muita oikeusvaikutuksia (alueiden käyttöoikeudet ja niiden rajoitukset kaivoslain ja muun lainsäädännön mukaan)
  - Sääntelyn mukaan varausilmoitus kytkeytyy välittömästi malminetsintälupahakemuksen valmisteluun
- Varausilmoituksen hyväksyminen (oikeusharkinta)
  - Kevyt ilmoitusmenettely
- Varauspäätöksestä tiedottaminen
- Varauspäätöstä koskeva valitusoikeus

Varausmekanismin toimivuus

- Malminetsinnän ja kaivostoiminnan näkökulma
  - Varausmekanismille tai sitä vastaavalle mekanismille on valtausjärjestelmään perustuvassa kaivoslainsäädännössä selkeä tarve ja se kohdentaa malminetsintää tarkoituksenmukaisella tavalla
  - Varausmekanismi toimii nykyisellään hyvin
  - Jos tavoitteena on valmistella malminetsintälupahakemusta varausalueelle, varauksen nykyinen kahden vuoden voimassaoloaika on toimiva
- Muut elinkeinot, maanomistajat ja saamelaisten oikeusasema
  - Varausmekanismiin liittyvät sosiaaliset vaikutukset, epävarmuus alueen tulevasta käytöstä, vaikutusmahdollisuuksien puutteellisuudet
  - Saamelaisten erityisasema alkuperäiskansana
- Maankäytön suunnittelu, ympäristön- ja luonnonsuojelu
  - Varaus ei sellaisenaan vaikuta maankäytön suunnitteluun
  - Malminetsinnässä noudatettava kaivoslaista riippumatta muuta ympäristön- ja luonnonsuojelulainsäädäntöä

Varausmekanismin kehittäminen

- Varausten pinta-ala
  - Yleiset rajoitukset / alueet, joita ei voi varata
  - Sääntelyn kehittämiseen liittyvät haasteet
- Varausten voimassaoloaika
- Varausten sisällölle asetettavien vaatimusten kehittäminen
  - Riski kevyen ilmoitusmenettelyn menettämisestä
- Varauksiin liittyvät maksut
- Varauksista tiedottaminen ja muutoksenhaku
- Varaussääntelyn selkeyttäminen (varauksen nimeäminen uudelleen)
- Mahdollisten muutosten hallinnollista taakkaa lisäävä ja käsittelyaikoja pidentävä vaikutus

Varausmekanismin poistaminen

- Varausmekanismi on olennainen osa valtausjärjestelmään perustuvaa kaivoslainsäädäntöä
- Varausmekanismiin ei ole koettu liittyvän sellaisia ongelmia, että se tulisi poistaa kokonaan
- Jos varausmekanismi poistettaisiin kokonaan, malminetsinnän edellytysten turvaamiseksi vastaava järjestely olisi tarpeellista sisällyttää edelleen kaivoslakiin
  - Varausmekanismin siirtäminen osaksi malminetsintälupaa siten, että valtausjärjestelmään perustuvat elementit säilyvät
  - Malminetsintäluvan porrastaminen siten, että ensimmäinen malminetsintälupahakemus olisi varausilmoitukseen verrattava kevyempi menettely
    - Edellyttäisi muutoksia useisiin kaivoslain kohtiin
- Varausta vastaavan kokonaan uuden lupajärjestelmän luominen kaivoslakiin voisi lisätä kaikkien asianosaisten ja kaivosviranomaisen työtä, ainakin ennen uuden sääntelyn soveltamiskäytäntöjen vakiintumista

Yhteystiedot

Klaus Metsä-Simola
Specialist Partner

Mobile +358 45 262 8916
klaus.metsa-simola@hannessnellman.com

Heikki Majamaa
Specialist Partner

Mobile +358 44 544 2873
heikki.majamaa@hannessnellman.com

Rabbe Sittnikow
Partner

Mobile +358 40 544 5280
rabbe.sittnikow@hannessnellman.com

Milla Männistö
Associate

Mobile +358 50 401 6039
milla.mannisto@hannessnellman.com

Helsinki

Hannes Snellman Attorneys Ltd
Eteläesplanadi 20 | P.O. Box 333
00130 | 00131 Helsinki, Finland
Tel: +358 9 228 841
Fax: +358 9 177 393
riikka.rannikko@hannessnellman.com

Stockholm

Hannes Snellman Attorneys Ltd
Kungsträdgårdsgatan 20 | P.O. Box 7801
111 47 | 103 96 Stockholm, Sweden
Tel: +46 760 000 000
Fax: +46 8 679 85 11
fredrik.olsson@hannessnellman.com

www.hannessnellman.com